Халкъны кючю - бирликде!

Къарачай

Газет 1924 джылдан бери чыгъады

КъЧР-ни Парламенти бла Правительствосуну газети

Газета Парламента и Правительства КЧР

2022 дж., арттотур айны (апрель) 9 шабат кюн № 26 (11 565)

КъЧР-ни Башчысыны эмда Правительствосуну пресс-къуллугъу билдиреди

Онгсузлагъа къайгъыра

Бу кюнледе Москвада КъЧР-ни Башчысы Темрезланы Рашид бла РФ-ны урунуу бла социал джакълыгъыны министри Антон Котюковну ишни юсю бла тюбешиулери болгъанды.

Тюбешиую кёзюуюнде КъЧР-де Кемизли адамлагъа аталгъан джылны тамалында этиллик ишле сюзюлгендиле. Темрезланы Рашид айтхандан, республикада аны бла байламлы ишле джыл сайын да баджарыладыла. Сёз ючюн, *«Доступная среда»* деген программагъа кёре 200-ге джуукъ объект джарашдырылгъанды, социал учреждениеледе ишлегенлеге регионал дараджада къошакъ ачха тёлерге оноу этилгенди, кёзлери кёрмегенлери амалтын сакъатлыкълары болгъан 11 адамгъа озгъан джыл Черкесскени джангы тийресинде фатарла берилгендиле.

Республиканы Башчысы айтханнга кёре, Къарачай-Черкесияда сакъат сабийлеге деб стационар бёлюм ачар мурат барды. Ол бёлюмню джангы реабилитацион оборудование бла баджарыргъа РФ-ны Урунуу бла социал джакълыгъыны министерствосу болушлукъ этеригини юсюнден айтылгъанды тюбешиуде.

Темрезланы Рашид Антон Котюковдан КъЧР-де психоневрология интернатны къурулушун бардырыргъа болушлукъ тилегенди.

КъЧР-ни Башчысы РФ-ны урунуу бла социал джакълыгъыны министри Антон Котюковгъа эмда ведомствону къуллукъчуларына республикагъа, артыкъ да бек Черкесскеде къарт адамлагъа эмда сакъатлагъа джораланнган юйню-интернатны къурулушун бардырыуда болушлукъ этиб тургъанлары ючюн разылыгъын билдиргенди.

Дараджасы ёсгенди

Арттотур (*апрель*) айны 5-де КъЧР-ни Башчысы Темрезланы Рашид Къарачай-Черкесияда финанс-экономика соруулагъа къарагъан Оператив штабны кенгешин бардыргъанды.

Тюбешиуде фатар къурулуш бла байламлы программаланы толтыруу, фатарланы хайырланыугъа беріуню, бюгюннгю экономика болумда Къарачай-Черкесияда инфраструктура объектлени ишлеуню юслеринден сёлешиннгенди.

«РФ-ны къурулуш бла фатар-коммунал мюлкюню министри Ирек Файзуллинни озгъан джылны эсеблери бла шагъырей этгенме. Сёз ючюн, 2020-чы джыл бла тенглешдириб къарасакъ, 2021-чи джыл КъЧР-де фатар къурулушну дараджасы 1,8 кереге ёсгенди. Бютеулей да 235 200 квадрат метр юй хайырланыугъа берилгенди», - деб джазгъанды Темрезланы Рашид Телеграм-каналында.

Темрез улу айтхандан, 2022-чи джыл КъЧР-де миллет проектлени эмда кърал программаланы толтыруу тамалында Черкесскеде темир джолну юсю бла машинала ётерча кёпюр, Къарачай шахарда инженер инфраструктура ишленникди, кёб фатарлы 50 юйню арбазлары, адамла кёб барыучу 13 джер джарашдырыллыкъдыла, суу бла баджаргъан юч объектни къурулушу башланныкъды, бютеулей да 410 минг квадрат метр болгъан кёб фатарлы 50 юйню къурулушу барады. Аны бла да къалмай, Черкесскени шимал джанында орналгъан джангы тийресин джарашдырыу бла байламлы ишле барадыла.

«Ирек Файзуллин чертгенден, биз бардыргъан ишни баш нюзюрю адамланы джашау дараджаларын ёсдюрюудю. Аны бла байламлы республикада миллет проектлени, кърал программаланы толтырургъа болушханы ючюн Министрге разылыгъымы билдиреме.

Адамланы джашау болумларын игилендирир муратда Къарачай-Черкесияда джангы фатарла, сабий садла, школла, поликлиникала, джарыкълыкъ юйле, спорт объектле ишленедиле.

Кенгешни кёзюуюнде фатар къурулуш бла байламлы программаланы толтыруу, шахарланы, эллени джарашдырыу иш мындан ары да бардырыллыгъы чертилгенди», - дегенди КъЧР-ни Башчысы Темрезланы Рашид.

«Бирикген Эресей» политика партия бла РФ-ны Правительствосу партияны Халкъ программасын толтыруу бла байламлы ишлени мындан ары да бардырлыкъдыла.

Аны юсюнден «Бирикген Эресей» партияны келечилери РФ-ны Правительствосуну Председатели Михаил Мишустин бла тюбешиулеринде сёлешиннгенди.

«Партия джамагъат приёмныйлеринде эмда сайлау округлада бардыргъан ишлерини себебинден адамланы излемлерин толтырургъа, этилген оноуланы юслеринден оюмланы, къралны социал-экономика ёсюмюню юсюнден джангы затланы, регионлада, муниципалитетледе тюбеген джарсыуланы къоратыргъа мадар табады.

Бюгюнлюкде биз депутатла бла бирге Эресейни экономикасын айнытыу бла кюрешген заманда ол затланы магъанасы бек уллуду. Къралыбызны Президенти салгъан борчланы толтурабыз. «Бирикген Эресей» партия бла Правительство къысха байламлылыкъда ишлейдиле», - деб чертгенди Михаил Мишустин.

Эресейге санкцияла салыннган кёзюуде «Бирикген Эресей» партия ишин терк халда къураб, адамлагъа эмда экономикагъа болушлукъ этиу бла байламлы законланы джарашдырыргъа мадар береди. Алай болса да, бир къауум соруулагъа артыкъ эс бёлюрге керекди. Аланы арасында дарманла бла баджарыу баш орунну алады. Михаил Мишустин чертгенден, Эресейде дарман къытлыкъ болмаз ючюн партияны болушлугъу бла талай бегим чыгъарылгъанды. Сёз ючюн, кърал закупкаланы, лицензия бериую джорукъларын тюрлендирилгендиле, регистрацияны тынчыракъ этиу бла байламлы иш барады. Эресейге тыш къралладан дарманла келтириую джорукъларына да тюрлениуле кийирилгендиле. Алай бла дарманланы тыш къралда салыннган упаковкасы бла келтирирге эркинлик бериледи. Медицина оборудование алыуну юсюнден да талай мадар къуралгъанды.

Компанияланы кёбюсю ишлерин тохтатхан кёзюуде урунуу рынокда болумну юсюнден айтсакъ, Правительство ишсиз къалгъанлагъа пособие тёленирча, ала джангы усталыкълагъа юренирча, билимлерин ёсдюрюрча 39 миллиард сом бёлгенди.

Школда окъугъанланы джылы ушхуурла бла баджарыу да «Бирикген Эресей» партияны башламчылыкъларыны бириди. Партия РФ-ны Билим бериу министерствосу бла бирге ол ишни контролда тутарыкъды.

«Бюгюнлюкде 7,5 мелиуаннга джуукъ сохта джылы ушхуурла бла баджарылыбдыла. Анга деб быйыл федерал бюджетден 63,3 миллиард сом бёлюннюкдю. Регионлада ачха джетмезге да боллукъду. Ол алай болмазгъа керекди. Аны ючюн РФ-ны билим бериую министри Сергей Кравцовгъа партия бла бирге ол ишни эсебге алыргъа деб, тилекчиме», - дегенди РФ-ны Правительствосуну Председатели.

Мындан арысы 2-чи бетдеди.

Къысха байламлылыкъда ишлейдиле

БОЛУШЛУКЪ ЭТИУНЮ ЮСЮНДЕН

Арттотур (*апрель*) айны 5-де КъЧР-ни Башчысы Темрезланы Рашид Къарачай-Черкесияда финанс-экономика соруулагъа къарагъан Оператив штабны кенгешин бардыргъанды.

Кенгешге республиканы Правительствосуну къуллукъчулары, шахарланы эмда районланы башчылары, ФСБ-ны, Прокуратураны, Монополиягъа къаршчы къуллукъну, Федерал налог къуллукъну, ОНФ-ны эмда башха органланы КъЧР-де джергили бёлюмлерини тамадалары къошулгъандыла.

«Бюгюнлюкде кърал власть органла, министерствола, ведомствола Эресейде социал-экономика болум тыйыншлы дараджада сакъланырча, адамлагъа эмда табышлылыкъ бла кюрешгенлеге болушлукъ мадарла къураб кюрешедиле.

Ашарыкъ затланы, къурулуш материалланы, дарманланы багъалары бек ёсюб кетмезча этиу бизни баш ишлерибизни бириди. Спекуляция этгенлеге къаршчы кюреш бардырыргъа, продукцияны кереклисича бир хазырларгъа, къралыбызда чыкъгъан товарлагъа ал берирге керекбиз.

Кенгешде Къарачай-Черкесияны предприятиелерине, гитче эмда орта табышлылыкъ бла кюрешгенлеге, адамлагъа болушлукъ этиую юсюнден ишле сюзюлгендиле.

Къралны экономикасын аякъ юсюне салыу бла байламлы федерал дараджада керекли мадарла джарашдырылгъандыла. Аны бла бирге, биз да мадарыбызгъа кёре болгъан иш орунланы сакъларгъа, джангыла къураргъа, миллет проектлени заманында толтурулууларына эс бёлюрге керекбиз», - деб джазгъанды КъЧР-ни Башчысы Темрезланы Рашид Телеграм-каналында.

ДЖАРМАЛЫКЪГЪА КЪОШУЛУГЪУЗ!

Бу кюнледе Къарачай-Черкесияны шахарларыбла районларында, адетдеча, джазгъы джармалыкълаланы кёзюую башланныкъды.

Арттотур *(апрель)* айны 16-да Черкесскеде орналгъан «Агропарк» деген сатыу-алыу комплексде джыл сайын болуучу республикан джазгъы джармалыкъ бардырыллыкъды. Джармалыкъ боллукъ джерге джамагъат транспорт джюрюрюкдю. Ары барлыкъ автобуслагъа, троллейбуслагъа «Ярмарка – «Агропарк» деген белгичикле салынныкъдыла.

Республикада джашагъанла эмда къонакъла джармалыкъда эл мюлк продукция, эт, татлы затла, тюрлю-тюрлю урлукъла, семиртгичле, халкъ чыгъармачылыкъны усталары этген эмда башха затланы сатыб алыргъа боллукъдула.

Республикан джармалыкъда кеслерини продукцияларын этден, сютден джукъ чыгъаргъан предприятиеле, фермер мюкле, чегет мюлк учреждениеле, табышлылыкъ бла кюрешгенле, промышленность, сатыу-алыу организацияла дагъыда башхала теджерикдиле.

Джармалыкъда болгъан продукцияны адамла учузуракъ багъа бла сатыб алыр мадар табарыкъдыла.

Джармалыкъны кёзюуюнде адамланы кёзлерин ачар муратда республиканы белгили артистлери концерт кёргюзюрюкдюле.

КЁЗЮУЛЮ СЕССИЯ БОЛЛУКЪДУ

2022-чи джылны арттотур (*апрель*) айыны 15-де 11 сагъатда Черкесск шахарда, Правительствону Юйюню Уллу залында, КъЧР-ни Халкъ Джыйылыууну (Парламентини) алтынчы чакъырыууну кёзюулю отуз джетинчи сессиясы бардырыллыкъды.

Аны кёзюуюнде Къарачай-Черкес Республиканы *«О внесении изменений в Закон Карачаево-Черкесской Республики «О ежемесячной денежной выплате, назначаемой в случае рождения третьего ребёнка и последующих детей до достижения ребёнком возраста трёх лет, и наделении органов местного самоуправления муниципальных районов и городских округов Карачаево-Черкесской Республики отдельными государственными полномочиями Карачаево-Черкесской Республики»* (биринчи окъулууу) деген законуну проектине эмда башха соруулагъа къараллыкъды.

РЕСПУБЛИКАДА — КЪРАЛДА — ДУНИЯДА

ДЖЮРЮШЮН СЕРИУЮН ЭТМЕЙ

Сют продукция чыгъаргъан «Сатурн» компания бюгюнлюкде Къарачай-Черкесия бла къалмай, Эресейни къыбыла регионларында да эм онглу, тохтаусуз айныб баргъан предприятиелени тизиминдеди.

«Кюн бла кечени ичине бизни компания 70 тонна сютню джарашдырыб, андан 100-ден аслам тонна продукция чыгъарыб барады. Бусагъатда къыйын экономика болумда, Адыге-Хабль районну сют продукция бла излемин толусу бла баджарыб, дефицит болдурмай ишлерге кёллениббиз. Джюрюшюбюзню сериуюн этерик тюлбюз», – деб хапар айтханды предприятиени баш технологу Елена Бондаренко.

«Сатурн» бусагъатда чыгъаргъан продуктаны саны 80-ден атлайды. Аланы ичлеринде сют, кефир, джау, ряженка, къаймакъ, сютбашы эмда башхала бардыла.

КЪЫЙЫН ДЖУМУШНУ ТЫНДЫРГЪАНДЫЛА

«*Россети Северный Кавказ*» Архыз курорт бла астрофизика обсерваторияны электрокъууат бла баджарыуну игилендиргенди.

«*Россети Северный Кавказ*» 35 кВ кючю болгъан «*Зеленчукская - Буково*» деген андагъы ток линияны багъанасын башха джерлеге кёчюрюу бла байламлы къыйын джумушну баджаргъанды. Къралда эм уллу астрофизика обсерваторияны бирин (САО РАН), Архыз курортну, Архыз ёзенде орналгъан 200 чакълы турист объектни, адам саны 1000-ден аслам болгъан джамагъатны электрокъууат бла баджаргъан ол линияды (ЛЭП).

Аны узунлугъу хазна къалмай 30 километр барды, кеси да бирде Уллу Зеленчук сууну джаны бла созула, таулу-чегетли къыйын джерле бла ётеди.

Къобан суула кёлтюрюлген кёзюуде линияны бир багъанасы суу азыгъы болурча къоркъуудда эди. Алай болса уа, социал магъаналы илму, турист объектле джарсырыкъ эдиле.

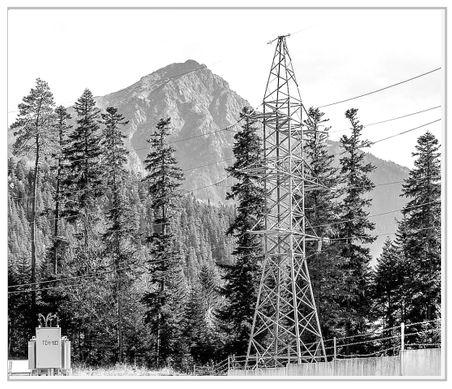

Ол халгъа тюшмез ючюн, «Карачаево-Черкесскэнерго» филиалны ишчилери ол къоркъуулу багъананы таб джерге кёчюрюрге оноу этгендиле. Ол джумушха филиалны техника эксплуатациягъа эмда ремонт ишлеге къарагъан бёлюмюню тамадасы Александр Хабаров башчылыкъ этгенди. Ауурлугъу иги кесек тонна болгъан мазаллы багъананы спецтехниканы кючю бла керекли джерге ариу халда кёчюрюб, таб орнатхандыла.

КЪУРУЛУШ, РЕМОНТ ИШЛЕ КЪЫЗЫУДАДЫЛА

Миллет проектлени юслери бла республикада быйыл да юч саулукъ сакълау объект ишленникди, эки больницагъа да тамамлы ремонт этилликди.

Преградна станседе, Къобан районну Октябрьский посёлогунда амбулатория ишленникдиле. Огъары Учкуланда ишленник фельдшер-акушер пункт да 2022-чи джылны планына тюшген медицина объектледенди.

Тюрлю-тюрлю медицина учреждениелени мекямларын джангыртыу ишле да республикада тохтаусуз барадыла. Быйыл Тебердиде участок больницагъа да джетгенди кёзюу. Гитче Къарачайда район поликлиникада ремонт ишле алгъаракъда башланнган эдиле.

Башында сагъынылгъан ишлени бу джылны ичинде бошаргъа мурат барды, деб билдиредиле КъЧР-ни Саулукъ сакълау министерствосундан.

ДЖАШАГЪАН ДЖЕРИБИЗ ТАЗА БОЛСУН ДЕБ

Бусагъатда республикабызда эллени, шахарланы джарашдырыугъа, тёгерекде табигъатны тазалаугъа аталгъан айлыкъ барады.

Аны программасы бла къысха заманны ичинде талай акция бардырылгъанды. Сёз ючюн, Табигъат байлыкъла бла экологияны министерствосуну 50-ден аслам къуллукъчусу «Эресейни сууу» деген бютеукърал акцияны ышыгъы бла Къобан сууну джагъаларын тазаларгъа чыкъгъан эдиле. Черкесскеде, 17-чи номерли гимназия болгъан тийреде, «ploggинг-забег» деб экология бла байламлы эришиу болгъан эди. Адам белгиленнген чекге дери джортуб джетгинчи джолда багушну хызеннге джыйыб барыргъа керекди.

Спорт бла экологияны чалышдыргъан быллай эришиу Къарачай-Черкесияда биринчи кере болады. Анда сохтала бла студентледен 40-дан аслам адам эришген эдиле, аны джаратыб, тюз шахарчыла да къошулгъан эдиле. Дагъыда районла хар ким кесинде мамматлыкъла къурагъан эдиле. Ол ишде Джёгетей Аягъы район юлгю кёргюзген эди.

Эллени, шахарланы, аланы тёгереклеринде джерлени тазалау, суу джагъаланы джарашдырыу бла байламлы ол айны ичинде 200 чакълы джумуш этилликди. Айны арасында, арттотур (*апрель*) айны 16-да, республиканы джамагъаты бирден мамматлыкъгъа чыгъарыкъды.

ДЖАРЫКЪЛЫКЪ ИШЛЕГЕ ДА УЛЛУ ЭС БЕЛЮННЮКДЮ

«Маданият» деген миллет проектни юсю бла да танг иш этилликди.

Бара тургъан джылны ичинде республикада тёрт Джарыкълыкъ юй ишленникди. Джылны аягъына Зеленчук районну Морх элини, Гитче Къарачайны Первомай элини, Хабез районну Гитче Зеленчук элини эмда Доммай посёлокну маданият аралыкълары джангы мекямлагъа кёчерикдиле.

Заманны излемине келишген реконструкция этиллик объектлени экиси Черкесск бла Джёгетей Аягъы шахарлададыла. Экиси да сабийлени юретген санат школладыла. Сёз ючюн, Черкесскедегинде ремонт ишле бусагъатда къызыудадыла. Мекямны башын джангыдан джабхандыла, тышын, ичин да сюртюб, бояб бошай кетгендиле. Аны кибик Джёгетей Аягъы шахарда эмда Зеленчук станседе джарыкълыкъ юйлени да толусу бла джангыртырыкъдыла.

Джарыкълыкъ учреждениелени мюлк тамалларындан сора да, алада ишлеген кадрлагъа да айырыб эс бёледи республиканы башчылыгъы. Сёз ючюн, 2022-чи джылны аллындан башлаб элде джарыкълыкъ юйледе ишлегенлени айлыкъларына 5-шер минг сом къошулгъанды.

«Ол хайт деген болушлукъду алагъа. Республиканы Правительствосуну, шахар, район тамаданы арт кёзюуде кёб джарыкълыкъ объектле ишленнгенлери бла аланы ичлери адамладан толгъанлай турургъа кереклисин эслерине салыргъа излейме», – дегенди республиканы Башчысы Темрезланы Рашид.

ЁЗДЕНЛАНЫ Якъуб.